

Радомир Ј. ПОПОВИЋ*

Историјски институт

Београд

СПИСАК СТВАРИ И ПОКРЕТНИХ ДОБАРА КНЕЗА МИЛОША У ПОЖАРЕВАЧКОМ И КРАГУЈЕВАЧКОМ ДВОРУ 1839. ГОДИНЕ**

Анстракт: У раду су приложена два списка ствари и покретних добара кнеза Милоша из дворова у Пожаревцу и Крагујевцу који се чувају у збирци Мите Петровића у Архиву Србије, бр. 2.412 и бр. 2.413. Спискови су настали непосредно после абдикације кнеза Милоша у јуну 1839. године. Документи садрже значајне податке о материјалној опремљености дворова у целини, распореду дворских просторија и других помоћних зграда, ентеријеру и кнежевој економији. Из докумената можемо утврдити чиме су се кнез Милош и његова породица одевали, хранили и забављали, који предмети су били обични или уметнички, а посредно, какве историјске представе су имали.

Кључне речи: двор, кнез Милош, Пожаревац, Крагујевац, попис, ствари, покретна добра

У Архиву Србије у Збирци Мите Петровића похрањена су два пописа ствари и покретних добара кнеза Милоша у пожаревачком и крагујевачком двору.¹ Први документ насловљен „Инвентаријум наодећи

* radomir.popovic@iib.ac.rs

** Рад је настао као резултат истраживања на пројекту Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије *Европа и Срби (1804–1918): подстицаји и искушења европске Модерне* (Ев. бр. 177031).

¹ Публиковано је неколико пописа покретне имовине Обреновића. „*Попис ствари и осталог у конаку кнеза Милоша у Београду*” [1824] у: Б. Перуничкић, *Београдски суд 1819–1839*, Београд 1964, 212–217; *Списак ствари кнеза Милоша у конаку у Крагујевцу, децембар 1843. године* у: Ж. Спасић, *Престоница Крагујевац, прилози историји Кнежевине Србије 1818–1841*, Крагујевац 1998, 91–113). *Шта*

се при књажеском Двору у Пожаревцу ствари” (број 2.412) сачињен је 7/19. јуна 1839, док је „Списак од наводећи се ствари и добара књажески у Крагујевцу” (број 2.413) састављан 15/27. јуна 1839. године и 21. јуна/3. јула 1839. године. Кнез Милош је 1/13. јуна 1839. године абдицирао. Два дана касније, с млађим сином Михаилом напустио је Србију и отишао на своја добра у Влашку. Министарство унутрашњих дела је 4/16. јуна 1839. године, дакле, дан после кнежевог одласка из Србије, „нашло за нужно да се једно лице одреди које ће наредбу за наодеће се у Пожаревцу и Крагујевцу приватна добра књажеска учинити“.² Извршење тог задатка поверено је Арсенију Андрејевићу Арси.³ Истог дана окружно начелство у Пожаревцу је обавештено да ће Андрејевић „тамо учинити наредбу за приватна добра књажеска и нека од покретни у Крагујевац пренети“ и наложило „да му у реченом делу никаквог препаствија учинило не би, већ да би му, у чему нужно буде рукопомоћ дало“.⁴ Андрејевићу су у Пожаревцу у састављању списка помогли Станисав Стефановић, члан Суда окружја Пожаревачког и Марко Павловић, писар Суда. У Крагујевцу „на рукопомоћи“ су му били начелник Округа крагујевачког Милутин Ђурђевић и вероватно, иако у документу није потписан, писар Начелства округа Крагујевачког Симеон Весовић.⁵ О томе да ли су пописане кнез Милошеве ствари и покретна добра у Топчидеру у јуну 1839. године, није познато из сачуваних извора.

Попис покретне имовине и добара кнеза Милоша у пожаревачком и крагујевачком двору јуна 1839. године значајно допуњује сазнања о

је нађено у двору. Потпун списак свих покретности нађених у двору бив. Краља Александра Обреновића, Штампa, бр. 287 (5. 11. 1903), бр. 288 (6. 11), бр. 289 (7. 11), бр. 290 (8. 11), бр. 305 (23. 11). Попис ствари у Двору у Крагујевцу сумарно је наведен у: Р. Ј. Поповић, А. Вулетић, П. Илић, *Престони Крагујевац*, Крагујевац 2019.

² АС, МУД-п, 1839, V, 91.

³ Арсеније Андрејевић Арса (? –1842) одани присталица династије Обреновић, најпре је био слуга у кнежевим конацима у Пожаревцу и Крагујевцу. Године 1832. с Милетом Радојковићем учествовао је у присаједињењу Крушевачке нахије Кнежевине Србији. Потом је именован за кабинетског саветника и ађутанта кнеза Милоша. Командант Средоточне војне команде био је од 1836. до 1839, па члан Савета од 1840. до 1842. Погинуо је у Вучићевој буни 1842. године (*Српски биографски речник*, I, А–Б, Нови Сад 2004, 159–160). У време настанка пописа био је „ађутант књажески“ (Ј. А. Поповић, *Шематизам Кнежевине Србије 1839–1851*, Београд 1999, 37).

⁴ АС, МУД-п, 1839, V, 91.

⁵ Симеон Весовић за писара Начелства округа крагујевачког постављен је 16/28. марта 1839 (*Српске новине*, бр. 13 (1. април 1839 (VI))).

материјалној опремљености дворова у целини, распореду дворских просторија и других помоћних зграда, ентеријеру, кнежевој економији, исхрани. Посредно се може докучити амбијент свакодневице и јасно уочити узајамност народног и оријенталног наслеђа, те надолазећег, средњеевропског утицаја о чему уверљиво сведоче називи одевних предмета, оруђа, оружја и других ствари. Пуни амбари жита, подруми са залихама масти, уља, соли, пасуља (...), бројна грла оваца, коза, коња, говеда и свиња у непосредној близини кнежевих резиденција у Крагујевцу и Пожаревцу потврђују давно изречену оцену о патријархалном карактеру власти кнеза Милоша.⁶ Према овим списковима – ако се узме да једна ока износи 1,25 килограма и један товар 130 килограма – сазнајемо да је у Двору у Пожаревцу било похрањено око 6,5 тона кукуруза у клипу, око 3 тоне кукуруза у зрну, 25 тона пшенице (приватне и државне), још око 500 килограма пшенице код качаре и око 19 тона кукуруза у клипу у кошу код касарне. Осим тога, Општина пожаревачка дуговала је кнезу Милошу око 16 тона кукуруза. У подруму је било смештено између 400 и 500 литара ракије, 6,5 тона пасуља „вишњева и жута“, исто толико белог пасуља и боба. Било је око тоне пиринча и још на једном месту 650 килограма пасуља. Сточни фонд био је, такође, импозантан. „У чаиру“ код болнице у Пожаревцу било је 19 кобила, 9 једногодишњих ждребаца, 11 двогодишњих ждребаца и 69 јунаца. У јахару (ару), то јест коњушници, 3 кочијашка коња алата, 3 кочијашка вранца, 2 ата „што се на кобиле напуштају“, 1 ждребац који је припадао кнежевићу Михаилу, 1 ђогат и 1 товарни коњ („сексана“). У Двору у Крагујевцу било је похрањено око 3,7 тона пшенице, 13 тона кукуруза, једна тона пиринча, 650 килограма пасуља, око 7,5 тона соли – кнез Милош је био највећи трговац сољу у Србији – као и око 70 килограма воска и око 100 килограма маслаца. Укупно је било 14 коња, 63 грла говеда, 220 свиња, 120 оваца и 21 коза. Изузетно велике количине житарица и махунарки у Двору у Пожаревцу потврђују да је главна кнежева економија била у околини тог града где су, уједно, услови за ратарску производњу били повољнији него у Крагујевцу и околини.⁷ Као посебне ставке у овим пописима издвајају се одевни предмети, алатке, хладно и ватрено наоружање, посуђе, обућа, уметничке слике и разни (неименовани) украсни предмети. Вредан пажње је наводно „1 барјак Немањића велики, црвене и беле фарбе“ који се у време пописа налазио у остави у Шареном конаку у Крагујевцу.

⁶ М. Гавриловић, *Милош Обреновић, II, (1821–1826)*, Београд 1909, 441–497.

⁷ М. Манојловић, *Двор и породица књаза Милоша у Пожаревцу 1825–1839*, Пожаревац 2011.

Имовина кнеза Милоша током владавине Намесништва 1839–1840. године била је углавном сачувана. Наиме, после кнежевог одласка из Србије, многи појединци су се жалили Намесништву на кнежеве злоупотребе, захтевајући накнаду за одузету, најчешће непокретну имовину. Намесништво је овластило окружне судове и окружна начелства да решавају појединачне спорове, али, кнез Милош је избегавао да одреди свог правног заступника пред судовима у Србији. Због те процедуре пресуде нису биле доношене, а дуг кнеза Милоша према државној каси, после интервенције Порте и руског посланства у Цариграду, у октобру 1839. је „предат заборавности“.⁸ Од друге половине 1839. до средине 1840. године кнежеву личну имовину у Кнежевини надзирао је горе поменути Арсеније Андрејевић.⁹ Пошто је Андрејевић 1840. постао члан Савета, кнез Милош је уместо њега опуномоћио Гају Вукомановића и Николу Хаџи Брзака за надзор имовине у Крагујевцу. Маја 1845. године уместо Гаје Вукомановића, кнежев опомућеник постао је Раша Здравковић из Јагодине.¹⁰

„Инвентаријум наодећи се при књажеском Двору у Пожаревцу ствари“ (број 2.412), написан је на плавкасто-зеленкастој хартији, на три обострано исписана листа, а три листа су празна. Други документ, „Списак од наодећи се ствари и добара књажески у Крагујевцу“ (број 2.413), писан је на беличастој хартији димензија 37x23,5 цм. Има укупно 16 листова, од којих су 9 исписана обострано, два на по једној страни, док је преосталих пет листова празно. На првој страници написан је датум 15. јун, на последњој пак 21. јун 1839. године што наводи на закључак – а закључује се према два различита рукописа – да су ствари у конацима пописане 15/27. јуна, док је 21. јуна/3. јула 1839. пописана стока.

Оба документа писана су предвуковском азбуком. Приликом транскрипције на савремену азбуку и правопис, трудили смо се да сачувамо изворни језик оба документа. Писар Пожаревачког суда Марко Павловић сходно данашњем правописном стандарду користио је слова за гласове *ћ* (ћилим, ћебе, ћуп...), *ч* (четка, черга, чобански, кочија...), *џ* (сацак) и *ђ* (ђогат). С друге стране, писар који је пописивао ствари у Двору у Крагујевцу, уместо слова *џ* – карактеристичног у речима турског порекла – недоследно је користио *џ* и *ч*, па смо у следећим примерима *ч*

⁸ Р. Љушић, *Прво намесништво 1839–1840*, Београд 1995, 112–113.

⁹ *Исто*. Андрејевић је 19/31. јула 1839. године у Крагујевцу и околини „све овдашње ливаде бившег књаза људима на пола да покосе дао“, али су зато непокошене остале ливаде у државном власништву (АС, МУД-п, 1839, IV, 63).

¹⁰ АС, МУД-п, 1843, IX, 35.

транскрибовали у и: *сачаклија*–сацаклија; *чубе*–цубе; *мачарска*–мацарска; *начак*–нацак; *мерчани*–мерцани; *тенчера*–тенцера; *анчар*–анцар. Такође, интервенисали смо када је уместо слова *ђ* користио *ћ* (*ћилим*–ћилим) и *ђ* уместо *ћ* (*ђурак*–ћурак; *ђускија*–ћускија; *ђурче*–ћурче; *ђошали*–ћошали, *рађене*–раћене). Сматрали смо да је целисходније да објашњења архаичних и мало познатих речи уместо у напоменама, јер се неке више пута јављају на различитим местима, приложимо на крају текста.¹¹

---

¹¹ За објашњење страних и застарелих речи користили смо следеће речнике и радове: А. Škaljić, *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*, Сарајево 1966; *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, т. 1–19, САНУ, Београд 1959–2014; Ст. М. Димитријевић, *Један наш трговачки дневник из XVIII века*, Гласник Скопског научног друштва 18 (1936) 355–368; В. Клаић, *Рјечник страних ријечи, А–Ž*, Загреб 1984. Захваљујем колегиници Јелени Савић из Етнографског музеја на помоћи у тумачењу појединих појмова.

1.

Инвентаријум наодећи се при књажеском Двору у Пожаревцу ствари, као што доле следује:

Число

Наименованије ствари ствари

У Табани

1. 65.000 ока кукуруза у корену, у кошевима
2. 2.300 ока [кукуруза] у зрну од ујма с Велико-селске воденице
3. 20.000 [ока] пшенице помешане с правитељством
4. кукуруза у општинскоме пожаревачкоме кошу, пошто се општини из истог позајмљени 13.000 ока врати, колико остало буде

У чаиру код Шпитаља

5. 19 кобила матори
6. 9 ждребаца оволетни
7. 11 ждребића двогодњи
8. 69 јунаца

У Шљивару

9. 2 казана с обичним такумом, с бакарни капци и табаркама с гвозденим обручима
10. 3 каце
11. 5 бачва
12. 1 када с гвоздени обручи
13. 2 бурета (возионице)

Код Двора у подрумима

14. 8 бач[а]ва с гвозденим обручима
15. 2 бачве с дрвеним обручима
16. 1 буре десетачка с гвозденим обручима
17. 1 туршијара с гвозденим обручима
18. 1 буре с дрвеним обручима
19. 1 фрталче с винским сирћетом
20. 6 сврдлова од чешама
21. 3 каце велике

22. 4 каце мале, купусне
23. 1 бачва с гвозденим обручима пуна од 3–4.000 ока ракије
24. 4 чабра с гвозденим обручима
25. 2 шавоља с гвозденим обручима
26. 1 шаво љ с дрвеним обручима
27. 2 кантара, велики
28. 11 сандука бели
29. 50 ока пасуља, вишњева и жута
30. 1 ћуп велики од зејтина, глођосан
31. 1 ћуп мали, глођосан
32. 50 ока пасуља белог
33. 50 ока боба
34. 1 сандук ораја
35. 24 комада у танким полугама гвојза
36. 1 вериге чобанске
37. 1 казан бакарни, средњи, стар
38. 1 чекич
39. 3 звона (клепетуше)
40. 10 улара нови, коњски
41. 400 ока пшенице код качаре, у пресецима
42. 1 чабар с дрвеним обручима с маслом
43. 1 чабар с гвозденим обручима од масти
44. 40 шкенбета с лојем
45. 2 комада сланине
46. од 1 јунице пастрма
47. 2 десетачке пуне белог вина
48. 1 петачка пуна црна вина
49. 2 десетачке пуне шљивове ракије
50. 1 десетачка комове ракије
51. 1 аковче с гвозденим обручима
52. 6 стакла шампања
53. 2 стакла соса од патлицана
54. 1 стакло ауспруха белог
55. 35 комада стаклади разни, ординарни
56. 17 чаша, ординарни
57. 45 калајлија
58. 24 тањира бели
59. 9 чорбалука од порцелана
60. 32 кашике калајне
61. 2 кашике калајне, велике

- 62. 32 пара ножева и виљушке
- 63. 2 чаршава ординарни
- 64. 12 салевета
- 65. 1 мушема асталска
- 66. 5 светњака с мумаказама
- 67. 1 ренде
- 68. 1 ибрик бакарни
- 69. 1 тепсија бакарна
- 70. 1 казан бакарни, велики, са сацаком
- 71. 2 канте
- 72. 4 фењера
- 73. 4 тепсије за воду
- 74. 3 мечке гвоздене
- 75. 2 сацака са оцака мутвака
- 76. 1 ватраљ
- 77. 1 маша
- 78. 3 сикире
- 79. 1 послужавник стар
- 80. 1 конопац велики
- 81. 1 везир гвоздени
- 82. 1 шмрк

Аљина на горњем боју Двора књажеска

- 83. 16 јастука чо[x]ана, црвена, стари, из оцаклије долње
- 84. 2 басмена јастука
- 85. 2 шиљтета од црвене чоје
- 86. 1 шиљте басмено са сацаком
- 87. 12 јастука кадифени, стари
- 88. 1 ћилим стари
- 89. 1 ћилим мали, стари
- 90. 1 черга кострутна
- 91. 4 поњавице шарене

Простирка из Господарске собе

- 92. 1 черга велика, кострутна
- 93. 1 сицаде велико, старо, морашко
- 94. 2 беле поњаве
- 95. 2 јастука свилена, стара
- 96. 1 шиљте свилено

- 97. 1 дрвени астал, прост, у оцаклији на горњем боју
- 98. 6 јастука црвени, чојани
- 99. 1 мечка у оцаклији, на горњем боју
- 100. 3 јастука кадифена, стара
- 101. 1 икона дрвена, Богородична
- 102. 3 ирамета алови (душеклуци)
- 103. 5 парчади чоје за душеклуце
- 104. 2 парчета, кострутна

У Асталској соби

- 105. 27 столица дрвени, стари
- 106. 1 столица кожна, велика, Господарска
- 107. 2 столице старе, кожане
- 108. 1 астал, плаветан
- 109. 1 астал стари, црвен
- 110. 1 шраф канцеларијски
- 111. 1 дивит дрвени, канцеларијски

У Канцеларији

- 112. 2 астала, писарски
- 113. 1 четка за брисање астала
- 114. 7 кревета, чамови

У Сарачани

- 115. 3 седла, стара
- 116. 1 ћебе зелено, велико
- 117. 1 ћебе, шарено
- 118. 2 аше старе од сукна
- 119. 4 узде старе од сукна
- 120. 1 бакарлије

У Ару

- 121. 3 алатаста кочијашка коња
- 122. 3 вранца кочијашка
- 123. 2 ата што се на кобиле напуштају
- 124. 1 алат ждребац Михаил Бегов
- 125. 1 коњ ђогат, тапар
- 126. 1 сексана ђогатаста

У Шупи

- 127. 1 велика брашовска кола
- 128. 1 стари мали интовчић
- 129. 3 кочије просте

По сказивању Василије Јевтине налази се у Двору ствари њени следејући:

- 130. 12 јастука кадифени
- 131. 2 шиљтета
- 132. 4 јастука од басме око шимпета
- 133. 1 јастук од басме
- 134. 2 мала јастучића на ћошетима шиљтета
- 135. 1 черга кострутна, велика
- 136. 2 ћилима, велики
- 137. 1 огледало велико
- 138. 1 астал, велики, прост
- 139. 6 столица лагирани
- 140. 1 кош кукуруза код касарне, отприлике 15.000 ока.

Гореизложени инвентаријум сочињен је у присуствију доле потписани: полковника и кавалера Арс[е] Андрејевић[а], члена Суда Окру[жја] пожаревачког Станисав[а] Стефановић[а] и писара истог Суда Марка Павловића.

У Пожаревцу, 7. јунија [1]839.

2.

Списак од наводећи се ствари и добара књажески у Крагујевцу, 15. јунија [1]839. год[ине] у Крагујевцу

Списак ствари гди се које и гди наоде и која ствар

У оцаклији, у Великом конаку

- 1 огледало велико с 22 фигуре различите
- 12 јастука свилени, бели, 2 саксије и 1 сат у стаклетима
- 7 ћошали јастука, свилени црвене кутније
- 2 мала јастука од басме немачке
- 2 ћошали јастука, од влашке материје
- 6 шиљтета мала и 1 садаклија, шиљте цариградско

3 миндерлука од црвено-шарене чоје
2 велике и 1 мала фиранга
1 ћилим и 1 черга кострутна

У Шареној соби великој

12 јастука свилени, липиски, шарени
4 јастука нова од ађира
4 [јастука] ћошкали мала
1 бело и 1 шарено шиљте, саџаклија
4 у гвозденом кревету јастучића
1 јастуче од влашке материје
5 јастука с футролом за под главу
1 јастук златали стари и 2 бошче старе
1 шиљте саџаклија и 1 ћилимче мало
2 сиџадета нова шарена и 3 душека
2 јастучића са плавом футролом
10 фиранги велики и 1 мала бела
3 комада плави ћилима на миндерлуке
1 ћилим и 1 черга кострутна, 2 велика огледала
1 кандило сребрно и 3 иконе и 11 јастука, црвени
11 бројаница, 1 ћилибарли и 4 шиљтета
7 јастука ћошали, мали, 1 поњава и 1 черга кострутна

У Великом конаку, сарачана на гор[њем] боју

1 велика асталска столица
13 столица с кутнијом, 3 дрвене, старе
2 столице с мешином што се склапљу
3 фиранге шарене
1 канабе са футролом белом
2 мушеме шарене, асталске
2 фигуре са стаклом

На диванани

1 мапа светска, велика
38 фигура различити, у стаклетима
1 тура царска

На доњем боју, у Арсиној соби

8 јастука, црвен[е] чоје, с пантљиком
3 ћошкали јастука, липиске басме

- 1 чојено и 1 басмено шиљте
- 1 сицаде и 1 кострутна черга

У били[ј]арској соби

- 1 ћошкали столица, шиљте и на њој јастук
- 4 фиранге шарене, басме немачке
- 1 билијар с футролом и 1 столица дрвена

У Шареном конаку, од аљина списак

- 1 ћурак плаветне чоје
- 1 ћурак црвени, златали, самуром постављен
- 1 ћурак плаветни, златали с ељшом постављ[ен]
- 1 [ћурак црвени златали], богазом постављен
- 1 вишње ренг цубе мисирско, постављено с лисицом
- 1 маџарска аљина од навтије чоје, свиленим плав[етним] гај[танима]
- 1 бекеш невтија чоја златали, с лисицом руск[ом] постављен
- 1 лисичине гола постава, без аљине
- 1 куклета невтија са свиленим гајтанима
- 1 капут од карпуз саје
- 1 цубе татарско [са] шареним гајтанима, без поста[ве]
- 1 ћурак црвени златали, стари, без поставе
- 1 долама маџарска, златали
- 2 чакшире, карпуз, златали
- 1 [чакшире], црне чоје златали
- 1 потуре, црвене чоје златали
- 2 чакшире црвене са свиленим гајтанима
- 2 [чакшире] црне [са свиленим гајтанима]
- 1 аљина маџарска, златали
- 1 аљина немачка, златали
- 1 бунда руска плаветна, с випускама црвеним, клот
- 1 капут немачки, плави
- 2 капута руска од црне чоје
- 1 зимње јапунце с копчом сребрном
- 1 аљина од циргаса, бет ренг
- 1 долама црна, златали
- 1 ћурче, црне чоје златали
- 1 тозлуке златали од црне чоје
- 1 ћурче од алеве кадифе, златали, постављено са[муром]
- 1 карпуз ћурче златали, постављено самуром

- 1 [карпуз ћурче златали, постављено самуром]
- 1 ћурче, модра чоја, гајтан плави и постављено
- 3 либадета од атлаза различита, стара, златали
- 1 ћурче од џамфеза стара
- 1 шкуртељка жута, самурмом постављена
- 1 џубе мисирско с чапразима и белом поставом
- 1 џамадан од кадифе, златали
- 2 арваније, црне чоје, везена јака, златали
- 1 [арвеније] барудије чоје, клот
- 1 [арвеније] бет ренг чоје
- 1 жута арванија клот, јака шарена
- 2 џубе[та] пирпирија: једно невтија, друго карпуз
- 1 џубе женско, златали
- 1 шкуртељка женска црвена, златали, самурлија
- 1 капут црвени, стари
- 1 шкуртељка свилена, с белим зецом постављена
- 1 [шкуртељка] црвена [с белим зецом постављена]
- 1 шкуртељка мушка од атлаза, постава бела
- 8 прслука немачки, клот, различити
- 3 антерије кратке од материје клот различите
- 1 џамадан од кадифе, златали, стари
- 5 панталона, клот, различити
- 10 низамски и 5 мали фесова, цариградски
- 1 панталоне с лампазама, златали
- 1 шалваре беле од газимира
- 2 чакшире беле од фланера, ноћне
- 1 качкет од кадифе са златом навезен
- 2 антерије кратке од материје, клот
- 2 тозлуке са свиленим гајтаном
- 1 џубе сандалија црвено, 1 џубе црвено, клот
- 1 џубе црвено клот и 1 џубе невтија, клот
- 1 [џубе] вишње ренг, старо
- 1 јелек од кутније, стари са сребрним дугметима
- 1 антерија златали, црна чоја, клот
- 1 кеса дуванкеса, златали, велика
- 1 џубе од алеве чоје, старо
- 1 фес велики низамски, златали кита, извезен
- 3 капе самурлија са сонеширом
- 5 ђечелука спаваћи и подшалове

- 2 калпака самурлија, златали ките
- 5 комада чоје, различите
- 2 комада коже, 1 самура и 1 лисице

У Шареном конаку, на доњем боју, у великој соби

- 13 јастука плави с пантљиком
- 2 шилтета и 6 ћошали јастучића од материје
- 1 ћилим и черга кострутна и комад плаве чоје
- 1 миндерлук од црвене чоје
- 3 фиранге беле и 1 велико огледало
- 2 иконе велике, 2 мале и 1 јерусалимска, велика
- 1 портрета Књаж[еска] с 14 фигура различити
- 10 јастука, црвена чоја с пантљиком, 2 фиранге
- 1 шилте стамболско и 1 старо стамболско сицаде
- 23 контрафе различите и 1 огледало мало
- 5 столица од кутније, стари и 10 кожни, стари

У Шареном конаку, на горњем боју у оцакл[ији]

- 12 јастука плаветни, шарени, од свиле
- 1 душек, 1 ћилимче, 1 черга и ћилим
- 1 миндерлук чојом покривен
- 1 икона и 1 фигура, 3 фиранге беле
- 2 сицадета, нова, фајин

У Шареној великој соби

- 12 златали јастука од црвене чоје, 2 шилтета
- 2 миндерлука и 1 ћилим, 2 миндерлука с чојом покр[ивена]
- 6 памучни и 2 од кутније јастука, 2 ћилима
- 3 без навлаке јастучића, 3 иконе
- 6 бели бројаница, 1 ћилибарли и 7 црни
- 2 велика огледала и 8 фигура, 2 фиранге

У сарачани на горњем боју у Шареном ко[наку]

- 27 комада у коферту тањира, шупшисла и тенџер
- 3 коферте за по једну персону, сребрни нож и виљушка
- 1 такум у коферту сребрн, саватли за 24 персоне
- 12 кашичица сребрни, 11 порцулански шоља, фајин
- 1 форма од јерусалимске цркве
- 1 чаша сребрна, велика
- 1 ибрик сребрни за чај, 1 чирак

- 1 кадионица с таслицом, среб[р]на
- 1 шоља с капком, 1 шољица кафеслија
- 1 чирак и 2 мумаказе и таблице сребрне
- 1 такум нож, виљушка, кашика
- 1 чаша сребрна, путничка
- 2 жута и 1 бели појас парадни, с китама
- 1 коверт с пиштољима и п[рочим] потребама, енглески
- 3 коверта с дугим пушка[ма] и п[рочим] потребама, форма енглеска
- 3 амајлије позлаћене, с вишеклијама
- 1 кандило сребрно
- 1 паласке и такум мали пушака
- 1 кајас од сабље, везен на кадифи
- 1 [кајас] од злата, по ворми руској, гајтанлија
- 1 мач велики, сребром окован
- 1 силамбе и башлук
- 1 башлук сребрн
- 1 башлук стамболски и силамбе сребрно, карик
- 1 башлук и силамбе од свиле црвене
- 1 пантруташ по форми стамболској, златали
- 2 аше златне, 2 авлије берберске
- 2 шиљтета с лулицама сребрним, коњске
- 1 [шиљтета] клот [сребрним коњско]
- 1 барјак Немањића велики, црвене и беле фарбе
- 2 силава
- 2 лепезе златне с пауновим перјом
- 1 сребрни саватли послужавник, 1 послужавник од мадема
- 1 колан и дизгин златали, 4 кашике сребрне
- 5 чивта ножа и кашика с таслицама
- 10 наслона сребрни, 2 сланика сребрни с таслицом
- 1 пљуваоница сребрна, 1 сланик сребрн
- 1 таблица од звонца, 1 кеса стамболска среб[рна]
- 1 послужавник
- 3 бечке чаше с перлама, шарене, искићене
- 1 памуклија ноћна, 1 памуклија ноћна, антерија
- 2 тозлуке, 1 јелек, 2 бошче берберске
- 3 кашике, 1 виљушка и наслон
- 1 чаша сребрна, путничка, 1 с наџаком пушка
- 26 дуги пушака, различити
- 1 нож, сав сребрн
- 1 шпага немачка, 1 нож с мерцанима, 1 сребрн

- 1 мач старински, сребрн
- 4 кубурлука без пушака
- 2 ножа ушију сребрни, доле просто клот
- 1 кан без ножа, сребрн, 1 анџар мали, сребрн
- 1 анџар с пушком унутра
- 1 анџар сребрн у футроли
- 3 ножића мала, камзе сомовске, 1 наџак сребрн
- 3 сабље и пале сребрне, 2 сабље просте
- 1 пар енглески пиштоља у црвеним футролама
- 1 пар пиштоља с марџанима, у футроли
- 1 пар пиштоља аранутски
- 1 [пар пиштоља] с марџанима, аранутски
- 1 пар пиштоља с кубурлицима
- 2 [пара пиштоља] енглески, криви кундака
- 2 пара двоцевки пушке, 1 кавајачић с двоцевком
- 1 кавал с једном цевком, 1 ветрењага пушка с две цев[ке]
- 3 чивте црни и 1 црвени чизама, немачки
- 14 чибука велики с такумима великим
- 5 такума велики с чибуцима
- 4 чибука велика без такума и дизлуци златали
- 2 дизлука с гајтаном извезени
- 4 средња такума без чибука, 1 чибук руски с такумом
- 5 чибука без такума
- 6 мањи чибука, с мањим такумима

Код Шареног конака сарачане

- 1 ћилим велики и 1 мали пиротски
- 1 сиџаде велико, ново, цариградско
- 1 ћилим стамоблски, стари
- 2 поњаве шарене, у Крагујевцу рађене
- 2 улча кожни, 2 бисаге кожане, старе
- 1 велика столица, канабе старо
- 1 чаршав од плавог циргаза
- 3 кастроле с капцима бакарне, и 1 без капка
- 1 тенџера с капком, велика, водена
- 8 [тенџера] средњи, с капцима
- 1 кумана с капком, велика
- 5 тенџера с капцима, мали
- 2 [тенџере], без капка
- 10 токата сана, с капцима велики

- 12 стамболски [сана с капцима], средњи
12 токата сана, средњи
6 [токага сана], мали
3 [токага сана] бурмалије с капцима
8 [токага сана], средњи
1 [токат сана] чорбалук, с капком
3 бурмалије [чорбалук с капком]
12 сана сарајевски без капкова
1 кушан мали, с капком
1 сефер тас од пиринча; 2 [сефер таса] од бакра
4 плитка сана од бакра
2 ђерђефа од бакра, 5 ђугума велики од бакра
1 леген и ибрик саватлија, 151 калајлија
6 стаклета солира, 7 кушама за супу
4 сана жута, стамболска с 1 тепсијом
1 велика бакарна тава
7 велики, фајин тањира, 7 [тањира] бели, 8 [тањира] ћошкали
26 тањира средњи, клот, 30 [тањира] ординар
3 шоље за сос, 6 шупсисле велике, 2 [шупсисле] мале
10 чинија различити, ординар
5 дугачки тањира, 3 калајна сланика
4 жута дупла чирака, 9 чирака ординар
8 мумаказа ординар, 2 ђефчапије од бакра
1 велика кушана с капаком
5 бакарни тепсија, 6 леђена са решетком
5 ибрика с калпаком, 2 без калпака
3 стара гвоздена димурлука
1 ибрик и 1 леген жут, 32 ножа ординар
37 виљушака, 8 капака без сана, 38 кашика калајни
19 ножева средњи, 20 виљушаке, 3 кашике велике
2 тепсије демирлије, 2 нове [тепсије демирлије] 1 велики кантар
стан.[¹²
2 кантара с кудама, 1 канатар мали
1 казан велики сељански, 1 [казан сељански] мали
2 леђена велика, стара, од бакра, 10 комада стари којек[акви]
1 леген и ибрик, 1 бели ибрик с капаком
1 бакарчић и 1 сефер тас, 8 товара пиринча

---

¹² Нејасно написана реч. Можда стари, али на крају ове скраћено написане речи је слово н.

5 товара пасуља, 2 табле и 1 послужавник
3 канте тенећке, 2 теста жута тенећка
1 сандучић алеве паприке, 6 буради ексера
11 метле куповне, 5 чутура кожни, 42 вреће
5 стари мушема, 1 нова черга, 9 коса за траву
5 будака нови и 2 мотике, 3 бокала, 1 [бокал] калајни
3 телеће коже нештављене, 3 мангала сарајевска
12 сана с капцима ж[у]ти, 2 дубља чорбалука
1 ибрик и леген жут, 3 ибрика с леганима бакарни
2 ибирика кавена, стара, бакарна, 1 демирлија велика
12 жути с капцима ћасица, 2 араније переће, 1 латбил
1 казан и мечка за у оцак стари, и 1 бакрач стари
23 различита и 1 кожни душек
4 куклова комада, 2 шиљтета цариградска са златом
2 шиљтета од камилске вуне, 1 мали кожни јастук
5 јастука липиске басме, с навлаком
4 јоргана различита, 8 мали јастука различита
4 басмели шиљтета, 1 ћошали свилени јастук
2 јастука стара, басмена, 1 свилено ћебе
2 ирама за миндерлуке, 2 комада плаве чоје
1 старо сицаде, 1 интовски душек и јастук
1 алево перде за на врата
12 зелени кадифли јастука, 8 жути басмени [јастука]
2 душека и 1 плаветни ирам, 1 комад басме
1 комад плаве чоје за душеклук
5 ћошали јастука од басме, 1 шиљте ћошали
2 стара јастука, 1 женски ирам и 1 ћилим
1 черга мала и 1 покровац, 3 кревета немачка
13 плаветни порцулана и 27 бели ординар тањира
12 тањира бели, фајин, 4 тањира бели, ћошали
1 тањир златали, с књаж[еским] подписом, 1 чорбалук
7 велики плави порцулана, фајин, шарени
2 велика тањира бела за месо
1 терлуке, 1 љиок јеменије стамболске, 7 штапова раз[личити]
5 аша златали низамски, 5 комада чоје алеве, ординар
4 амајлије нове, златали

У Азни, у амамској соби

8 јастука црвени, с пантљиком
1 црвени душек стари и 1 јастук велики и мали

1 шиљте, од басме немачке
1 велики са шмизлама чаршав, 2 фиранаге
1 јастуче ћошали од чоје, 1 [јастуче] басме липиске
1 поњава и 1 черга, 2 парчета чоје црвене и невтије
2 миндерлука бела, с вуном пуни
1 портрета књаже[ска] и 1 огледало, 3 фигуре

У Азни, у другој соби

2 фигуре велике, 12 пари шоља мали и велики за каву
2 рипиде и крсти, увијене с артијом
1 мапа мала

У Владичиној соби, код дуда у Конаку

10 јастука црвене чоје, с пантљиком
1 шиљте с 3 јастучића, од басме ћошали
1 ћилим 1 черга и 1 сицаде велико
1 огледало и 1 слово на свили написано

У Шефовој соби

10 јастука памучни, стари
1 ћилим и 1 велика черга кострутна, нова

У оцаклији, у Конаку код дуда

8 јастука плави чојени, с пантљиком
1 шиљте црвено, старо
1 ћилим полован, 1 черга кострутна, нова
1 покровац нов, читав, и 1 парче
2 парчета чоје црвене на миндерлуке

Арапској соби

4 јастука и 1 ћилим пиротски

Коњски такум, у сарачани малој

4 аше велике златли, с коланима
1 аша црне чоје са сребрним звездом и с коланом
5 аша низамски клот, с чојом окол
1 аша што су Крагујевчани дали, 2 ирама за Палу покривала
10 [аша] стари везени, 1 [аша] с ђотлуком сребрна и позлаћена
10 [аша] стари путнички и 1 стара од риса
4 [аше] црвене што се на једек мећу, 12 чоја за једеке покриваће

- 6 [аша] црне с белим и црвеним випуском што се коњма на главу и плеће меће; 1 ашица са шиљтетом Миха[ила] Бе[га]
- 1 аша и 3 ђотлуке, 6 шиљтета што се с великим ашама носе
- 10 турски низамски шиљтета носећи
- 4 седла и 1 беговско низамско
- 4 седла стара низамска и 9 седала турски
- 3 турска седла 2 црвена и 1 црно
- 4 чивта узда низамски, жуте
- 1 башлук и силамбе црвено[-]сребрне лулице
- 1 башлук и силембета од свиле црвене
- 1 [башлук] и ракта кубалија, позлаћени
- 1 [башлук и ракта], позлаћен
- 1 [башлук] и ракт зелен
- 1 [башлук] и ракт свиле црвене, сребрн
- 1 [башлук] и ракт, зелено, позлаћено
- 1 [бошлук и ракт] од кусака, 2 бошлука бела од јелење коже
- 1 [башлук и ракт] с марџанима, Михаил бегово
- 1 [башлук] од кусака и 3 решмета на нос и на груди
- 1 [башлук] црвен, 8 болука ординар
- 1 [башлук] стари, сребрн, зелен
- 1 [башлук] стари, црвеним сребрни
- 2 низамска позлаћена бошлука
- 2 кубрусуци с пушакама, а други позлаћени
- 5 [кубрусуци] без пушака, 2 [кубрусуци] позлаћена, други срмали
- 4 узенгије низамске жуте, такум, 1 шарене
- 4 чивта дизгина црвени, 9 д[изгина] свилени црвени
- 10 дизгина ширитли и 1 узенгије пиринчали
- 7 јулара каишли, чојом постављени и 6 кожни
- 2 кајаса на колане што се међу, 4 дизгина бели
- 2 колана нова, ширитли
- 4 ђечета жута, и 3 плаветна
- 1 такум бели, низамски
- 4 амајлије златали, нове, 1 реп црвени, сребрен
- 1 зуби сребром оковани
- 4 такума низамска жута
- 4 ђема османлијска и 3 шебеша, 21 низамски
- 1 шатор велики бели, са јабуком жутом
- 6 пала, 4 низамска стара седла и 1 ново
- 16 каиша једекаша
- 11 калкан каиша, 7 чивта зама каиша

6 јулара, с крајицом постваљена
1 конопац и јулар што се кују коњи
5 чула коњски и 1 покровац нов
3 турске и 1 немачке кашагије
10 колана кострутни, кочијашки
2 кубурлуци низамски, с црвеном чојом

У подруму код Шареног конака

120 акова ракије, 19 чутура различити с кожом и без [коже]
2 каце с гвозденим обручевима
1 аван у подруму од пиринча
8 фењера мали и велики, 4 карте дрвене
7 ћупова различити, 1 послужавник
9 маштрава мали и велики, тенећени
13 бурета, гвоздени обруча, 57 ока воска
18 бурета, дрвени, обруча, 8 фрталчади различити
17 туршијара различити, 2 гвоздена обруча фрта[љчади]

У подруму код Новог конака

11 бачви наинан од 1.000 ока и различити
20 бурета десетачки, 7 петачки, и 6 тачке
16 буради пуни вина црног, 2 фуније
3 туршијаре гвоздени обруча, и 2 чабра гвоз[дени] обру[ча]
2 левке велике, 3 маштраве тенећене

У лагуму

10 акова ескизарског белог вина
9 ½ акова смедеревског, акова вина 41½
14 [акова] црног вина, 6 акова куваног вина
8 бурди десетачки празни буради, различити
4 петачки, 4 четворке, 4 тројке, 11 двојки
1 бачва од 16 акова, 1 чабар гвоздени обруча
3 дрвена обруча чабра, 1 шавољ
8 комада тенећени судова

У подруму код дуда

17 бачви различити, 6 чаброва с гвозденим обручом
6 десетачки
3 шавоља велика и 1 мали, 3 тројке
2 бурета по 9 акова фуније

2 петачке дрвени обручи, и 1 четворка
6 комада тенећке, различите
250 акова ракије, 13 обруча гвоздени, без буради
20 центи гвозђа за пенцере и бурад различита

У качари

16 каца велики и различити с купусом и без купуса
1 буре гвоздени обруча, 750 акова ракије

У мутвачком подруму

5 чаброва масти, 9 ћупова зејтина напуни
6 ћупова покварене масти, 5 качица од сланине
3 ченгеле на дрвету што се месо носи, 4 сатаре
1 нож касапски, 3 секире мале и 1 велика
10 пијука гвоздени, велики
2 ватраља, 2 ашова и 2 сача, 1 ћускија за камење
13 полуга гвозђа сарајевског, 1 ражањ гвоздени
2 мечке старе гвоздене за у оцак
2 мечке нове гвоздене и 2 старе [за у оцак]
2 сача, 1 буренце гвозђушине старе којека[кве]
1 кутија ексера за пенцере, и 1 сандук гво[зђа]
2 ћупа масла стара, од прили[ке] до 80 ока
2 тенцере без капака и 1 сацак
2 ражња гвоздена, 1 чирак и мумакасице
2 машале, 16 комада сланика

У магази

6.000 иљада ока соли, отприлике
3. 000 ока пшенице, 100 товара кукуруза

У чардаку, у Шареном конаку

3 сандука напуњена с којекаквим ситнуријама различитим
Ствари земљане и стаклене списати нисам тео, но сам и[x] на једно
кранилишће оставио

Списак ергеле

5 ждребади по две год[ине], у трећу зашли
6 [ждребади по] једну год и у другу зашли
1 кобила ђогатаста, јалова

1 ћорава кобила, са ждребетом женским

1 коњ кусак

[Списак] говеди

20 јуница јалови, двогодки

5 [јуница] с теладима и 3 бика

8 крава с теладима, 4 [краве] стеоне

4 краве јалове, од овдашњег домазлука нису

3 бика по две године, и 5 вола

23 јунади по једну годину

[Списак] свиња

200 комада свиња већа част мали нежели велики

20 [комада] у конаку [већа част мали нежели велики]

по доказатељству Милића Теодоровића

Оваца

120 оваца брва без јагњади, и 21 коза

У овом списку означене ствари прегледане су и пописане у присуствију долеподписати:

полковника и кавалера Арс[е] Андрејевић[а] и началника окр[уга] Крагујевачкога подполковника Милутина Ђурђевића

У Крагујевцу,

21. јунија [1]839. год[ине].

Застареле и стране речи:

аван – метална посуда у којој се туцају зачини и друге намирнице приликом припреме хране; *авлија (хавлија)* – мекани, чупави пешкир; *ађир* – нејасно значење; *азна (хазна)* – благајна, ризница; *аков* – мера за запремину од 50 литара; *алат* – коњ црвенкасте, риђе длаке; *алатаст* – црвенкаст, риђе боје (коњ); *алев* – црвен, јако црвене боје; *антерија* – горња хаљина, капут; *анџар (ханџар)* – дуги шиљасти нож; *ар (јахар)* – штала, коњушница; *арванија (харванија)* – врста огртача; *ат* – коњ

племените пасмине; *атлаз (атлас)* – сјајна свилена тканина; *ауспрух (ауспрук)* – вино од пробраног сувог грожђа, суварак; *аша (хаша)* – извезен и украшен коњски покривач; *бакарлија* – посуђе од бабра, бакрач; *бакарчић* – мања посуда од бабра; *баруди, барудија* – који је боје као барут; *басма* – шарена памучна тканина од које се кроје женске хаљине, циц; *баилук* – део коњске опреме, оглав; *бекеш* – врста мушког или женског капута, обично кратког, постављен или оперважен крзном; *бет* – ружан, лош; *богаз, богазлук* – бела лисичја кожа испод грла; *бој* – спрат; *болук* – лоша скројена, преширока одећа; *брашовски* – из Брашова, града у Влашкој; *бурмалија, бурмали* – спирална, у облику спирале; *ватраљ* – жарач; *везир (визир)* – предњи, покретни део шлема; *ветрењага* – врста пушке; *випуска* – гајтан око официрске капе или на спољним шавовима официрских панталона; *вишеклија (фишеклија)* – овде: кеса од платна или папира; *вишње* – који има боју вишње; *возионица* – бачва за превоз грожђаног кљука; *газимир* – кашмир; *фина* и *мека* тканина од кострети; *гајтан* – памучна или свилена упредена или уплетена врпца која служи за порубљивање и украшавање одеће; *глођасан (глеђосан)* – пресвучен стакластом превлаком, обично на посуђу, глазиран; *демирлија* – велика бакарна тепсија која служи као синија; обима је 1–2 метра и ставља се на метални сталак; *десетачки, десетачко* – буре, бачва у које може стати 10 акова неке течности; *диванана (диванхана)* – пространо предсобље на спрату; *дивит* – перница, дугуљаста кутија у којој се држе пера (калеми) а на другом крају је мастионица; *дизгин* – каиш, кожни поводац од узде; *дизлук, дизлуци* – в. тозлуци; *долама* – врста мушког и женског одевног предмета од чоје, слична дугом капуту са дугим рукавима; *душеклук* – платно од кога се праве душеци; *ђерђеф* – дрвена направа, округлог или четвороугаоног облика на којој је разапето платно на којем се везе; *ђефчапија* – нејасно значење; *ђече (ћече, ћечелук)* – врста мушке капе; *ђечелук (гецелук)* – врста мушке пицаме; *дуга мушка кућна хаљина*; *ђогат* – коњ беличасте длаке, белац; *ђотлук* – задња страна одведеног предмета (чакшира, гаћа) или аше; *ђузум* – бакарни суд за воду са широким грлићем; *ељша* – нејасно значење; *ескизарско вино* – кисело вино; од речи *ексик* – кисео; *зам каиш* – нејасно значење; *златали* – од злата, златан; *ибрик* – бакарни суд за воду са уским грлом и купастим поклопцем; *интов* – кола с опругама за превоз путника, кочија; *интовчић* – мали интов; *ирам* – ћилим; *јака* – оковратник, крагна; *јапунце* – кишна кабаница, огртач од дебелог сукна носи се у заштиту од кише и снега; *јулар* – оглавина и поводац за коња; *кавајачић* (од тур. речи гавал и србизма кавал) – врста старинске пушке; *кадифа* – свилена, баршунаста тканина; *калкан каиш* – кожни ремен за седло; *камза (кабза, кавза)* – корице сабље, ножа,

ханцара; *кан(ија)* – корица ножа, мача или сабље; *карик (карика)* – прстенасто, округло; *беочуг*; *карпуз*, *карунзи* – боје лубенице; као лубеница; *кафеслија (кафазлија)* – кариран, који је на коцке; *качара* – обично дрвена, помоћна зграда; *кашагија* – гвоздена четка којом се коњи тимаре; *клот* – једноставан, једнобојан, равномеран; *колан* – појас, ремен који се приликом презања ставља коњу преко стомака; *контраф (контрафа)* – уметничка слика; *кострутан* – који је од кострети, козје длаке; *коферт*, –а – сандук, ковчежић; *крајица (крајац)* – узан одсечак тканине, трака, пантљика; *кубалија* – овде: оно што је полулопастог облика, што подсећа на свод; *кубрусуци* – в. кубурлук; *кубурлук* – кожна торба у којој се држе мале пушке (кубуре); *куда* – дословно реп; овде вероватно део кантара; *кукла* – замотуљак свежањ вуне, памука и слично; повесмо; *кумана* – врста посуде; *кусак* – назив једног коња у коњушници у Крагујевцу; *кутнија* – врста тканине жућкасте боје од које су се кројиле антерије; основа је од вуне и свиле, а потка од памука; била је пругаста; *кушана (кушамма)* – врста посуде, нисмо утврдили намену; *лампазе, лампази (лампас)* – широк тракаст гајтан у боји на ногавицама; латбил – нејасно значење; *леген* – лавор за умивање; *либаде* – женски капутић до појаса, од чоје или кадифе, ширких рукава и украшен златним или сребрним везом; *липиски* – лајпцишки, произведен у Лајпцигу; љиок јеменије – врста обуће; нејасно значење; *мадем (мада)* – врста метала, легура цинка, бакра и никла; ново сребро; *мангал* – метални суд у којем се држи жар ради загревања просторија или подгревање хране; *маштрав (маштрафа, маштрап)* – чаша, нарочито украсна чаша из које се пије шербе; *мерџан (марџан)* – корал; *мечка* – овде: метални ослонац на огњишту на који се стваљају већа дрва; *миндерлук (миндер)* – дугачко, уздигнуто седиште од дасака, прекривено ћилимима и јастуцима, које се протеже дуж собног зида испод прозора; *мисирско* – египатско, нешто што је пореклом из Египта; *морашки (мораски)* – тамноплав, боје мора; *мумаказе* – посебан ножић, секач, којим се одсеца изгорели фитиљ свеће, како би свећа боље горела; *навтија чоја* – чоја затворено маслинасте боје; *невтија чоја* – чоја отворено зелене боје; ешил; *низамски* – оно што припада низаму, војсци; војнички; *ока* – турска мера за тежину (1,250–1,280 kg), мера за запремину од 1, 33 l; *ординарни* – обични, свакидашњи; *оџаклија* – соба која има огњиште са зиданим димњаком; *Пала* – вероватно назив кобиле; *пала* – сабља, односно кратки широки мач, с дршком окованом сребром; *паласка* – мала метална кутија која се носила о појасу и служила је за држање барута и прибора за чишћење оружја; *памуклија* – горња одећа, постављеа памуком; *пантруташ (понтроташ)* – појас, каиш, ременик, припојасница; *пастрма* – суво месо; *перде* – завеса, застор

на прозору или вратима; *петачко*, *а* – посуда у коју стаје пет акова неке течности; *пиринч* – жута бронза; *пирпирија* (*пирпири*) *џубе* – џубе са срменим гајтаном, отоврено целом дужином и струкирано; *поњава* – грубо откан вунени покривач, губер; *потуре* – врста чакшира; *пресек* – преграда; *ракт* – неправилно од именице рахт (рафт, рат): коњски накит; *ренг* (*ренак*, *рењак*) – боја, изглед; *решмет* – узда окићена решмама, токама; *рипида* – махалица, лепеза, којом ђакон за време службе разгони инсекте са светих дарова; *саватли* – гравиран, украшен орнаментима; *саја* – врста дебеле чоје; *самур* – крзно од куне; *самурлија* – капа од самура; *сана* (*сахан*) – бакарна здела, тањир; *сандалија* – од тканине сандал, полусвилене тканине; *сарачана* – остава; *саџаклија* – гвоздени треножац; *сексана* – товарни коњ; *сељански* – сељачки; *сефер тас* – метална посуда у облику тањира или чаша која је ношена на путовањима (сефер=путовање); *силав* – широки кожни опасач, појас који спреда има више преграда (за новац, оружје, дуванкесу); *силамбе* – каиш преко прса оседланог коња; *сиџаде* (*сеџада*) – простирач, ћилимче, служи и као украс на кућном намештају; *солир* – сланик; сонешир – нејасно значење; *срмали* – сребрн, срмом везен; *сукно* – дебело вунено платно за сељачко одело; *табана* (*табакана*) – кожара; кожарска радионица у којој се сирове коже киселе и пресују; *тава* – тигањ, посуда с дугом дршком; *такум* – прибор, опрема; *тапар* (*трапар*) – коњ за вучу; *тас* – врста металне посуде посебног облика и различите намене; таслица – подметац, мала тацна; *тенеће* – лим, плех; *теџера* – дубока бакарна посуда; *терлуке* – женске папуче, обично богато украшене; *тесте* – суд за воду; *товар* – мера за тежину (100 ока или око 130 kg); *тозлуци* – доколенице од чоје које се закопчавају са стране; токата сана – нејасно значење; *тура* (*тугра*) – монограм султановог имена; *ћилибарли* – боје ћилибара, то јест жућкаст; *ћошали*, од именице *ћоша*, *ћоше* – угласт, рогљаст; *ћурак* – мушки капут с поставом и опшивен крзном; *ћускија* – алатка за дизање терета, бушење рупа у земљи, гвоздена мотка; *улча* (*улчија*, *улчек*) – предмет од коже у којем се мерило жито; *фајин* – оно што је од фајанса, полупорцелана, мајолике; *фес* – купаста капа без обода; *фиранга* – завеса, застор; *фланер* од речи фланел – лака, памучна или вунена тканина; *фртал* – четврти део, овде: акова; *фрталчад* (*фрталче*) – дем. од фртал, посуда; *фунија* (*вунија*) – ливак; *џиргаз* – врста одевног материјала, нејасно значење; *чаир* – ливада, пашњак *чакшире* – врста мушког одевног предмета с дугим туром и уским ногавицама које се закопчавају са стране; *чамови* – од четинарског дрвета, чамовина;; *чапрази* (*чапраге*) – украсни гајтани с крупним округлим украсима на крају, обично на горњој мушкој одећи;

черга – поњава, шатор; *чешма* – чесма; *чибук* – цев с лулом на једном крају, која служи за пушење; *чивта (чифт)* – пар, двоје; *чоја* – тканина, сукно бољег квалитета; *чула (чул)* – коњски покровац од ваљане вуне; *мамадан* – врста мушког затвореног прслука који се облачи на антерију или кошуљу; *џамфез* – свилена тканина; *џубе* – капут, обично краћи, с рукавима; *шавољ* – дрвени суд за воду, мали чабар, шкаф; *шалваре* – женске димије; широке мушке панталоне; *шебеш* – део коњске опреме; нисмо утврдили намену; *шилте* – мањи четвороугаони душек за седење од вуне; *шимпета (шемшета)* – копче израђене у облику сунца (златножуте); врста накита; *ширитли* – тракст, у облику траке; *шкенбе (шкембе)* – желудац, трбушина; *шкуртељка* – врста горње хаљине с оковратником од самуровине и дугим рукавима; *шмизле чаршав* – извезен чаршав; чаршав са украсом; *шмрк* – бурмутица; *шпитаљ* – болница; *шупшисла (шупсла)* – порцеланска посуда, чинија.

Инвентаријум.

ЗБИРКА
МИТЕ ПЕТРОВИЋА
 пресека. Пав. Улр. у панонији
 1852 — 1911

Напомена се при Княжевому Двору у Пожаревцу савари, као што је горе сабуре.

Число савари	Наименовање савари.
	<u>У Штабу.</u>
1.	65000 оха Рукотурца, у Корону у Кошевино.
2.	2300 оха ^{Бр} у Брачу одоуца, и велико-сеске Богемце.
3.	20000. 5. атешке полицаје и Правителственици.
4.	Рукотурца у Вицарском Пожареварском Коше, пошто се обичајно има мањих позаймитовни 13000 оха Брачу, Кошко остало одје.
	<u>У Крају Које Штатова.</u>
5.	19 Коша Мадора.
6.	9. Угредна овациони.
7.	11. Угредна двокошка.
8.	69. Коша.
	<u>У Штету Врсту.</u>
9.	2. Коша и обичнаје таквонам, и Сакарна Коша и Штатурама и двокошки орудија.
10.	3. Коша.
11.	5. Коша.
12.	1. Коша и двокошки орудија.
13.	2. Коша и двокошки орудија.
	<u>Које двора у Подручима.</u>
14.	8. Коша и двокошки орудија.

Прва страница пописаних покретних ствари кнеза Милоша у двору у Пожаревцу, Архив Србије, ЗМП, 2412.

Списак ствари Да се које и где год и које
 Овако. у Овако у Белкиноу Кошаку

1.	Всадемо Белкино св. 22. фритује јараните
12.	Детушка свилени сван 2. Сакити и Сакити у Сакити
1.	Боман Детушка свилени урвене Криво
2.	Мале Детушка аго дотоме немарке
2.	Боман Детушка аго Белкине матерје
6.	Мнобоштета мала и. Салакити, Млатке и Марујадом
3.	Миндогушка аго урвене Маресе кова
2.	Белкине и. Мале Фиронга
1.	Биланов и. Гора Ковруча
<u>у Шареној Соци Белкиној</u>	
12.	Детушка свилени Милени Марени
2.	Детушка Мале аго Абура
4.	3 Боман мала
1.	Бела и. Маресе Мнобоштета Салакити
4.	у Своденоу Кривоу Детушка
1.	Детушка аго Белкине матерје
3.	Детушка св. Фрутолом се подславу
1.	Горанов Сакити Стара и 2. Сакити Стара
1.	Мнобоштета Салакити и. Биланов мала
3.	Салакити кова Маресе и. Гумова
2.	Детушка са плавоу Фрутолом
10.	Фиронга Белкине и. Мале Бела
3.	Комега Мале Филте на Миндогушка
1.	Биланов и. Гора Ковруча 2. Белкине Салакити
1.	Надано Фиронга и 3. Мале и. Детушка урвене
11.	Биланов и. Биланов и. Мнобоштета
9.	Детушка Боман мала и. Мале и. Гора Ковруча

Факсимил пописаних покретних ствари кнеза Милоша на двору у Крагујевцу, Архив Србије, ЗМП, 2413.

ЛИСТА РЕФЕРЕНЦИ – LIST OF REFERENCES

Архиви – Archives

Архив Србије, Збирка Мите Петровића (ЗМП); Министарство унутрашњих дела, полицајано одељење (МУД-п) 1839. [Arhiv Srbije: Zbirka Mite Petrovića /ZMP/; Ministarstvo unutrašnjih dela, policajno odeljenje /MUD-p/ 1839]

Извори – Primary Sources

Перунички Б., *Београдски суд 1819–1839*, Београд 1964. [Peruničuk B., *Beogradski sud 1819–1839*, Beograd 1964].

Новине – Newspapers

Штампа, бр. 287 (5. 11. 1903), бр. 288 (6. 11), бр. 289 (7. 11), бр. 290 (8. 11), бр. 305 (23. 11); [*Štampa*, br. 287 (5. 11. 1903), br. 288 (6. 11), br. 289 (7. 11), br. 290 (8. 11), br. 305 (23. 11)].

Литература – Secondary Works

Клаић В., *Рјечник страних рјечи, А–Ž*, Zagreb 1984.

Škaljić A, *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*, Sarajevo 1966.

Гавриловић М., *Милош Обреновић, II, (1821–1826)*, Београд 1909. [Gavrilović M., *Miloš Obrenović, II, (1821–1826)*, Beograd 1909]

Димитријевић Ст. М., *Један наш трговачки дневник из XVIII века*, Гласник Скопског научног друштва 18 (1936) 355–368. [Dimitrijević St. M., *Jedan naš trgovački dnevnik iz XVIII veka*, Glasnik Skopskog naučnog društva 18 (1936) 355–368]

Љушић Р., *Прво намесништво 1839–1840*, Београд 1995. [Ljušić R., *Prvo namesništvo 1839–1840*, Beograd 1995]

Манојловић М., *Двор и породица књаза Милоша у Пожаревицу 1825–1839*, Пожаревац 2011. [Manojlović M., *Dvor i porodica knjaza Miloša u Požarevcu 1825–1839*, Požarevac 2011]

Поповић Љ., *Шематизам Кнежевине Србије 1839–1851*, Београд 1999. [Popović Lj., *Šematizam Kneževine Srbije 1839–1851*, Beograd 1999]

Поповић Р. Ј., Вулетић А., Илић П., *Престони Крагујевац*, Крагујевац 2019. [Popović R. J., *Prestoni Kragujevac*, Kragujevac 2019]

Речник српскохрватског књижевног и народног језика, т. 1–19, САНУ, Београд 1959–2014 [Rečnik srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika, t. 1–19, SANU, Beograd 1959–2014]

Спасић Ж., *Престоница Крагујевац, прилози историји Кнежевине Србије 1818–1841*, Крагујевац 1998. [Spasić Ž., *Prestonica Kragujevac, prilozi istoriji Kneževine Srbije 1818–1841*, Kragujevac 1998]

Српски биографски речник, 1, А–Б, Нови Сад 2004. [Srpski biografski rečnik, 1, A–B, Novi Sad 2004]

Radomir POPOVIĆ

**LIST OF ITEMS AND MOVABLE GOODS OF PRINCE MILOŠ AT
POŽAREVAC AND KRAGUJEVAC COURTS IN 1839**

Summary

The paper contains two lists of items and movable goods of Prince Miloš at his courts in Požarevac and Kragujevac. The first document titled “The Inventory of Items from the Princely Court in Požarevac” (*Инвентаријум наодећи се при књажеском Двору у Пожаревицу ствари*) (No 2412) was compiled on 7/19 June 1839, and the second document titled “List of Princely Items and Goods in Kragujevac” (*Списак од наодећи се ствари и добара књажески у Крагујевцу*) (No 2413) was compiled on 15/27 June and 21 June / 3 July 1839. As Prince Miloš abdicated and left Serbia on 15 June 1839, the Ministry of Interior ordered on 16 June 1839 that the Prince’s private goods in Požarevac and Kragujevac be recorded. The Ministry entrusted this task to Arsenije Andrejević, the then Prince’s adjutant, who was soon appointed the supervisor of Prince Miloš’s entire property in Serbia. The inventory of movable goods and items of Prince Miloš at Požarevac and Kragujevac courts of June 1839 significantly supplements the knowledge about the fittings of the courts, the distribution of court premises and other auxiliary buildings, the interior, Prince’s estate, nutrition, and indirectly about the habits of the Prince and courtiers, everyday life, and the intertwined folk and oriental heritage, including the increasingly present central European influence, as witnessed by the names of clothes, tools, weaponry and other items. Barns full of cereals, cellars with stocks of fat, vegetable oil, salt, beans (...), a significant number of domestic animals in the immediate vicinity of Kragujevac and Požarevac residences confirm the assessment about the patriarchal character of rule of Prince Miloš. Both manuscripts were written in the pre-Vuk alphabet on 37x23.5 cm sheets and have been transcribed in the contemporary alphabet.

Keywords: court, Prince Miloš, Požarevac, Kragujevac, inventory, items, movable goods.

Чланак примљен: 29. 03. 2019.

Чланак коначно прихваћен за објављивање: 29. 05. 2019.